

Pre and Post – Arrival Schemes
to facilitate inclusion and prevent xenophobia and radicalization

PANDPAS SOCIAL SURVEY BRIEF

Sandra Mateus, Paulo Santos, Cristina Santinho, Ana Raquel Matias, Teresa Seabra,
Filipa Pinho & Adam Al Alou (CIES, ISCTE-IUL, Portugal)

CIES IUL
Centre for Sociology Research and Studies
ISCTE-INSTITUTO UNIVERSITARIO DE LISBOA

CMS
CENTRE FOR PEACE STUDIES

SYNTHESIS
CENTRE FOR RESEARCH AND EDUCATION

Irecoop Veneto

ZMANJSTVENORAZISKOVNI
MILITARISTIČNI
CENTRE
SLOVENSKE AKADEMIE
Znanosti in umetnosti

PANDPAS IZVJEŠĆE O ISTRAŽIVANJU

Autori

Sandra Mateus, Paulo Santos, Cristina Santinho, Ana Raquel Matias, Teresa Seabra, Filipa Pinho & Adam Al Alou (CIES, ISCTE-IUL, Portugal)

Suradnici

Julija Kranjec & Maddalena Avon (Centar za mirovne studije, Hrvatska)
Irecoop Veneto, Italija
Općina Bagnoli di Sopra, Italija
Maria Georgiou, George Isaias, Alessandro Carbone (Synthesis, Cipar)
Asja Pehar Seneković, Jure Gombač & Klara Kožar Rosulnik (ZRC SAZU, Slovenija)

Projekt

PandPAS - Pred i Post – dolazne sheme za facilitiranje inkluzije i prevenciju ksenofobije i radikalizacije - <http://www.pandpasproject.eu/>

Koordinacija projekta

Općina Bagnoli di Sopra, Italija

Projektno partnersvo

Ovo kratko izvješće proizlazi iz izvještaja koji je rezultat projekta PandPAS. Projekt je vodio CIES-ISCTE i realiziran je uz podršku svih projektnih partnera za potrebe PandPAS projekta. Rezultati su dobiveni u periodu između 1.06.2018. i 30.10.2019.

Kako citirati ovaj dokument

Mateus, S., P. Santos, C. Santinho, A. R. Matias, T. Seabra, F. Pinho & A. Al Alou (2019), Izvješće o PandPAS društvenom istraživanju, PandPAS projekt – Pred i Post-dolazne sheme za facilitiranje inkluzije i prevenciju ksenofobije i radikalizacije [online] <http://www.pandpasproject.eu/>

Početna fotografija [Mario Purisic](#), Unsplash i završna fotografija [Maria Teneva](#), Unsplash.

Creative Commons Licenca

Ovaj dokument je liceniran pod Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0)

Co-funded by
the European Union

Ovaj projekt financira Fond Europske unije za azil, migracije i integraciju.

Sadržaj ove publikacije predstavlja isključivo stavove autora i njihova je osobna odgovornost. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za moguću uporabu informacija koje dokument sadrži.

Sadržaj

Tražitelji azila i izbjeglice u Europi3

4

5

8

Preporuke tražitelja azila i izbjeglica10

Preporuke pružatelja usluga12

Preporuke lokalnih građana14

Tražitelji azila i izbjeglice u Europi

Politički, društveni i institucionalni izazovi i krize utjecali su na živote tražitelja azila koji traže zaštitu i dostojanstvene životne uvjete u Europi. Iako bi brojke mogle ići u prilog političkoj retorici koja tvrdi da je takozvana europska izbjeglička kriza završila, kritični scenariji su daleko od kraja. Tražitelji azila i izbjeglice i dalje se suočavaju sa znatnim izazovima povezanim s integracijom i sudjelovanjem u društvenom životu. Za one koji su uspjeli stići u Europu, čini se da se mnogim poteškoćama i izazovima u svakodnevnom životu ne nazire kraj.

Rasizam, isključenost s tržišta rada, borba za validiranje obrazovanja i radnog iskustva, kao i postizanje dobrog poznавања језика, riskiranje да постану ilegalni izbjeglice nakon што су им заhtjevi за azil odbijeni, spori postupci traženja azila praćeni sustavnom neučinkovitošću institucija da politike primanja izbjeglica i integracijskih programa provedu u praksi, само су неке од mnogih prepreka koje dovode do situacija ograničene autonomije i potencijalnog otuđenja (Scheibelhofer i Täubig, 2019). Neučinkovitost organizacija u pružanju podrške ukazuje na ograničenost visoko birokratiziranih sustava u odgovoru na zahtjeve sve složenijih i pluralističkih društava.

PANDPAS IZVJEŠĆE O ISTRAŽIVANJU

Stoga je jedan od najvažnijih izazova danas kako ojačati, slušati i dosljedno unaprjeđivati naša društvena rješenja za poboljšanje života tražitelja azila i izbjeglica.

Općenito govoreći, izbjeglica je osoba koja ima utemeljen strah od progona zbog rase, vjere, nacionalnosti ili političkih opredjeljenja i traži sigurnost izvan svoje matične države, a koja je dobila privremeniji ili stabilniji oblik pravne zaštite i podrške. Tražitelj azila je osoba koja traži zaštitu i čeka da vlada razmotri njegov ili njezin slučaj. Migrant je osoba koja bježi iz svoje zemlje zbog velikog siromaštva ili nedostatka ekonomskih prilika. Također bismo ih mogli nazvati privremenim građanima ili prisilnim migrantima. Kao Turton (2003), prisilne migrante ne smatramo pasivnim žrtvama, već ih promatramo kao "namjerne aktere, unutar određenih društvenih, političkih i povijesnih situacija".

Ovo se izvješće odnosi na studiju provedenu u okviru projekta PandPAS - Pred i Post dolazne sheme, s četiri međusobno povezana cilja. S jedne strane, prikaz izbjegličkog stanovništva. S druge strane, isticanje njihovih iskustava, briga i potreba te omogućavanje komunikacije njihovih glasova. Konačno, doprinijeti znanju o uvjetima integracije izbjeglica, ali i informirati i poboljšati javne politike. Namjera je također poboljšati razumijevanje pitanja bitnih za donošenje odluka i potaknuti akcije i političke promjene.

PandPAS projekt

Projekt PandPAS usredotočen je na podršku prije i nakon dolaska, za integraciju osoba koje trebaju međunarodnu zaštitu. Glavni cilj projekta je osmisлити pilot-sheme za upravljanje i aktivno sudjelovanje migranata u zajednicama domaćina. Korisnici su i izbjeglice i lokalne zajednice (uključujući profesionalce i volontere). Očekivani utjecaj je osnaživanje izbjeglica, izgradnja kapaciteta za institucije-domaćine i zajednice, poboljšanje kohezije i solidarnosti u društvu u cjelini, smanjenje rizika od ksenofobije s jedne strane i radikalizacije s druge strane.

U projektu su sudjelovali partneri iz pet zemalja: Italija, Slovenija i Hrvatska, na čelu za dobrodošlicu i inkluziju; Cipar, sa zanimljivim socijalnim pothvatom za uključivanje izbjeglica i tražitelja azila; te Portugal, s utvrđenim i učinkovitim obrascem „široke dobrodošlice“. Projektni tim je višesektorski: lokalni entiteti, istraživački centar, dva

PANDPAS IZVJEŠĆE O ISTRAŽIVANJU

instituta za stručno usavršavanje i dvije nevladine organizacije. Ključni, već postignuti rezultati projekta, uključuju:

- Zbornik dobrih integracijskih praksi (dostupno za preuzimanje na http://www.pandpasproject.eu/wp-content/uploads/2018/10/Good_Practices.pdf)
- Akcijski programi na lokalnoj razini (opisano na <http://www.pandpasproject.eu/local-action-plans/>)
- Prvi sastanak europskih lokalnih zajednica angažiranih oko dobrodošlice i promocije uključivanja izbjeglica i tražitelja azila, održan u Ljubljani u veljači 2019. (<http://bestpractices.pandpasproject.eu/>).
- video-dokumentarni film temeljen na ispričanim pričama i iskustvima izbjeglica doseljenih u gradove partnere istraživanja.

Ova publikacija je rezultat društvenog istraživanja o osjećajima, potrebama i očekivanjima izbjeglica i tražitelja azila (koordinirao CIES, ISCTE-IUL). Predložak vodiča koji su partneri koristili za provođenje istraživanja dostupan je i na web stranici projekta.

Sažetak nalaza istraživanja i ključnih ideja

PandPAS društveno istraživanje bilo je fokusirano na integraciju tražitelja azila i izbjeglica, u periodu od osam mjeseci, između rujna 2018. i travnja 2019. Istraživanje je provedeno na više lokacija, s fokusom na zajedničke značajke iskustva i izazove integracije tražitelja azila i izbjeglica u zajednicama domaćina; u šest gradova pet europskih zemalja: Padova i Venecija u Italiji, Maribor u Sloveniji, Zagreb u Hrvatskoj, Nikozija na Cipru i Lisbon u Portugalu.

Analiza podataka bila je fokusirana na zajedničke značajke iskustva integracije u ovim gradovima i izvučena je iz rezultata polustrukturiranih intervjua i fokus grupe sa 148 sudionika, uključujući tražitelje azila i izbjeglice, relevantne dionike i lokalne građane.

U analizi je osobita pažnja posvećena subjektivnim dimenzijama (pozitivni i negativni aspekti izbjegličkog iskustva); strukturnim i pravnim dimenzijama (prava i državljanstvo; zapošljavanje / rad; stanovanje; obrazovanje; zdravstvena zaštita); te društvenim dimenzijama (suživot, odnosi s lokalnim stanovništvom i ostalo) integracije. Sudionici su također bili ohrabreni da daju preporuke kako bi se poboljšali uvjeti za integraciju tražitelja azila i izbjeglica (dalje u ovom izješću).

Kao sažetak nalaza društvenog istraživanja PandPAS (dalje opisanog u ovom izješću) istaknuto je 5 ključnih riječi. One proizlaze iz 66 preporuka sudionika u istraživanju, predstavljenih dalje u ovom dokumentu, kao i iz rezultata društvenog istraživanja:

KOMUNIKACIJA, SUDJELOVANJE, OBRAZOVANJE, KOORDINACIJA I OSVJEŠTAVANJE

Ove riječi predstavljaju najvrjednije lekcije izvučene iz rezultata istraživanja kako bi se suočilo s izazovima integracije izbjeglica. One sažimaju najvažnije aspekte integracije prepoznate u rezultatima istraživanja i artikuliraju stavove tražitelja azila i izbjeglica, dionika i provoditelja politika te lokalnih građana, zajedno s europskim timom odgovornim za istraživanje.

• KOMUNIKACIJA

Učinkovito komuniciranje olakšava pristup pravima i uslugama, sudjelovanje u civilnom društvu i demokratskim procesima te dijeljenje vrijednosti i ponašanja. Kako se mogu poboljšati jezične vještine tražitelja azila i izbjeglica? Kako se jezični programi mogu prilagoditi posebnim potrebama tražitelja azila i izbjeglica? Jezični tečajevi od velike su važnosti za integraciju u društvo domaćina. Druge prakse koje potiču izgradnju društvenih mreža i suživot, poput javnih kafića, foruma i drugih, mogu uvelike pridonijeti poboljšanju jezičnih vještina.

Nedostatak znanja lokalnog jezika sprječava pristup umrežavanju, zajednici, zaštiti, zapošljavanju, obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti i drugim uslugama. Također, mora se osigurati jasan prijenos relevantnih informacija. Prava moraju biti svima poznata i jasno iskommunicirana. Ponovljene, učinkovite i sadržajne informacije o pravima, postupku azila i socijalnim uslugama trebale bi se pružati tražiteljima azila i izbjeglicama, jer ih oni nisu svjesni i u potpunosti ovise o drugim dionicima za razumijevanje funkciranja sustava u zajednicama domaćina. Primjerice, nepostojanje kulturnog i jezičnog posredovanja u kontekstu zdravstvene zaštite usporava ili u potpunosti onemogućava uspješnost savjetovanja.

• SUDJELOVANJE

PANDPAS IZVJEŠĆE O ISTRAŽIVANJU

Sudjelovanje se odnosi na poboljšanje pristupa i omogućavanje pristupa izbjeglicama - pristupa radu, studiranju, umjetnosti i kulturi. Osim toga, odnosi se na pomaganje širokih mreža na terenu unutar zajednica za raseljavanje. Organizacije koje pomažu izbjeglicama, kad postoje, glavni su sugovornici izbjeglica u rješavanju svakodnevnih pitanja, zbog blizine i neposrednosti koju imaju. Djeluju na dobrovoljnoj osnovi i dobro su informirani, međutim, u većini slučajeva odgovorna ih tijela ne uvažavaju. Sudjelovanje izbjeglica i migranata u gospodarstvu, javnim prostorima i životu civilnog društva, političkom djelovanju općenito, ključni je element integracije. Potrebni su nam novi i bolji oblici poboljšanja ekonomskog, društvenog, javnog i političkog sudjelovanja izbjeglica. Aktivno sudjelovanje tražitelja azila i izbjeglica u lokalnim gospodarstvima, tržištima rada, politici, umjetnosti, sportu može stvoriti kolektivna iskustva koja sprečavaju stereotipe i stvaraju osjećaj pripadnosti. Sudjelovanje je ključno za izgradnju zajednice i razbijanje usamljenosti i izolacije koju u ovoj studiji potvrđuju izbjeglice i tražitelji azila.

• OBRAZOVANJE

Pristup obrazovnim mogućnostima na svim razinama obrazovanja (osnovno, srednje, tercijarno obrazovanje, stručno usavršavanje). Izbjeglice i tražitelji azila trebali bi imati priliku potvrditi svoje sposobnosti, poboljšati svoje vještine i sudjelovati u formalnoj i neformalnoj obuci. Potrebno je vremena za ulaganje u jezične vještine i obrazovanje kako bi se izbjegla dugoročna nesigurnost i isključenost. Pristup obrazovanju i uvjeti za uspješno provođenje trebaju se jamčiti zakonom, a ne ovisiti o dobroj volji institucija.

Obuku i edukaciju također trebaju socijalni radnici i davatelji usluga. Koliko znam kao dionik i pružatelj usluga u integraciji tražitelja azila i izbjeglica? Što trebam naučiti kako bih poboljšao svoj rad? Gdje pronaći resurse, znanje i informacije? Osoblje koje radi na integraciji i pružanju socijalnih usluga treba više specifične obuke. Dio osoblja koje radi na polju migracija nije upoznato s pravnim kontekstom procedure traženja azila, a neki nemaju jasnu sliku o tome koja su prava tražitelja azila.

Učitelji, liječnici, medicinske sestre i javni službenici uglavnom nisu svjesni složenosti položaja izbjeglica i tražitelja azila koji, slično kao i opća javnost, nemaju svijest o svojim pravima. Nadalje, treba poboljšati interkulturalne vještine i volonteri trebaju prolaziti odgovarajuću obuku kako bi se nosili s izazovima pružanja podrške izbjeglicama.

• KOORDINACIJA

Rezultati istraživanja pokazuju nedostatak koordinacije između različitih sektora (poput rada, zdravstva, stanovanja i obrazovanja), kao i na svim razinama vlasti i djelovanja. Različiti akteri, akcije, programi moraju biti artikulirani i povezani kako bi se odgovorilo na složenost stvarnih potreba. Postoji mnoštvo akcija i organizacija koje rade na integraciji izbjeglica, što bi se moglo poboljšati boljom koordinacijom među akterima.

Moraju se uložiti značajni napori kako bi se doprinijelo koordinaciji i suradnji među akterima i politikama integracije, poboljšavajući postojeće procese razmjene informacija. Dobro strukturirani i artikulirani programi prijema i praćenja trebaju odgovarati višedimenzionalnim potrebama i pružati mogućnosti za tražitelja azila i izbjeglice na lokalnoj razini. Ti bi programi trebali motivirati ljudе da razvijaju svoje osobne kapacitete. Moraju se uložiti naporи за povezivanje mogućnosti, socijalnog kapitala, organizacija i usluga s tražiteljima azila i izbjeglicama, kao i za povezivanje pružatelja usluga i dionika iz akademskog svijeta, izbjeglica i lokalnog stanovništva.

• OSVJEŠTAVANJE

Potrebno je međukulturalno razumijevanje između tražitelja azila i izbjeglica, operatora i šire zajednice. Tražitelji azila i izbjeglice su ranjivi, nose teret razdvojenosti i patnje, iako istovremeno zadržavaju povjerenje i sanjaju o boljem životu. Treba ih prepoznati kao ranjive osobe. Stoga bi znanje trebalo stvarati akademskim istraživanjima, a svijest podizati, posebno putem medija. Nadalje, treba razvijati i usluge, inicijative i politike „osjetljive na migracije“. Podizanje svijesti o integraciji, ljudskim pravima, antidiskriminaciji i emancipaciji ključno je za koheziju i demokratizaciju lokalnih zajednica.

Putevi do integracije: preporuke

PANDPAS IZVJEŠĆE O ISTRAŽIVANJU

Ovaj dio izvješća sadrži skup preporuka o tome kako poboljšati integraciju tražitelja azila i izbjeglica. Iznijeli su ih tražitelji azila i izbjeglice, dionici i lokalni građani, a odražavaju i glavne potrebe i prepreke s kojima se suočavaju zajednice domaćina. Njihovo sastavljanje ima za cilj informirati javnu politiku, nadahnuti djelovanje, kao i poboljšati razumijevanje ljudi o pitanjima koja su važna za donošenje odluka te potaknuti političke promjene. Preporuke će biti ilustrirane i popraćene izravnim izjavama dionika istraživanja o njihovim iskustvima i idejama.

Metodološki izbor projektnog tima PandPAS bio je čuti iskustva i ideje svih koji su uključeni u integracijske procese na lokalnoj razini, što je rezultiralo velikim doprinosom projektnom znanju i utjecalo na rezultate projekta.

Upravo zbog toga, PandPAS tim predlaže da lokalne zajednice domaćina ponove ovaj postupak s uzorkom lokalnih tražitelja azila i izbjeglica te stručnjaka, da izdvoje najrelevantnija pitanja za svoje područje (najnužnija s jedne strane i najvažnija u strateškoj viziji s druge strane) i razrađuju višegodišnji plan rada, uključujući kratkoročne i srednjoročne mjere.

Preporuke koje će biti iznesene su u tom smislu primjer višestrukih postupaka koji su i relevantni i potrebni.

Preporuke tražitelja azila i izbjeglica

Najraširenija preporuka odnosi se na jezičnu podršku:

- Strukturirati i proširiti ponudu jezične podrške
- Osigurati pristup odgovarajućim jezičnim tečajevima, prilagođenim potrebama, organiziranim za različite razine znanja.
- Imati pravo na više sati tečaja nacionalnog jezika s kolegama koji su na istoj razini.
- Osigurati školarinu za učenje jezika.
- Tečajevi jezika uvijek trebaju biti besplatni.
- Trebalo bi postojati više informacija o jezičnim tečajevima općenito.
- Povećati dostupnost prevoditelja.

Izbjeglice također preporučuju poduzimanje mjera kako bi se osiguralo sljedeće:

- Da se glasovi izbjeglica čuju i uzimaju u obzir kada se donose odluke koje utječu na njihov život (podrška, stanovanje, posao, jezik ...).
- Širenje relevantnih informacija na brz način i pojednostavljenim jezikom.
- Ostvarivanje prava na rad. Rad može pomoći procesu integracije u mnogim drugim dimenzijama.
- Razmatranje produženja razdoblja pomoći.
- Povećanje mogućnosti pristupa obrazovanju, te stipendiranja, pogotovo u visokom obrazovanju.
- Prilike za suživot u učenju i radu.
- Poboljšanje pristupa i komunikacije prilikom pružanja zdravstvenih usluga.
- Omogućavanje tražiteljima azila i izbjeglicama da putuju u druge zemlje.
- Osposobljavanje o kulturno-jezičkim osjetljivim pristupima, različitostima i specifičnim izbjegličkim potrebama državnim službenicima, pružateljima usluga i nastavnicima. Pružatelji usluga i javni službenici nisu,

Trate naše sudbine.
[tražitelji azila i izbjeglice, Nigerija, Italija]

Kad sam stigao ovdje, pomogao mi je prevoditelj. Pričao sam s njim na tigrinskom (eritrejskom) jeziku, a on je prevodio na engleski, dok je treća osoba prevodila na slovenski. Nije bilo dobro. Dosta se toga izgubilo u prijevodu ili je bilo krivo prevedeno. Zato sam brzo počeo učiti slovenski, vrlo intenzivno. Sada se sam mogu snaći.

[tražitelji azila i izbjeglice, Eritreja, Slovenija]

Vlada bi trebala bolje artikulirati (...) artikulirati stvari sa svim entitetima, sa svim općinama i na isti način raditi svugdje ... Ne mogu postojati različite norme u Portu, Coimbrji, Santa Maria da Feiri ili Faru.

[tražitelji azila i izbjeglice, Eritreja, Portugal]

Morat pisati molbe za posao u Sloveniji i za to će morati pravilno pisati na slovenskom jeziku i znam da će na intervjuu morati ostaviti dobar prvi dojam. Znam da će mnogi imati sve vrste predrasuda jer sam crn.

Ja sam stranac, ali želim raditi i biti sposoban uzdržavati se,

PANDPAS IZVJEŠĆE O ISTRAŽIVANJU

usprkos pojedinačnim naporima, dovoljno pripremljeni za pomoć izbjeglicama.

- Povećan institucionalni angažman, posebno od strane vlada.
- Zemlje bi trebale učiti jedne od drugih, posebno u vezi s dobrom praksama.
- Financiranje i jačanje mogućnosti sudjelovanja u lokalnom životu (volontiranje) te financiranje aktivnosti, projekata i usluga koje olakšavaju međukulturalne veze između izbjegličkog i domaćeg stanovništva.
- Prepoznavanje rodne neravnoteže i rješavanje nevidljivosti i nedostatka sudjelovanja žena tražiteljica azila i izbjeglica u obrazovanju, radu i zdravstvu; ali i u izbjegličkim organizacijama.
- Poticanje pozitivnog stava prema izbjeglicama među lokalnim stanovništvom.
- Promicanje razvoja struktura i mreža izbjegličkih zajednica, samoorganizacije i koordinacije između izbjeglica, tražitelja azila i migranata.
- Potreba za akademskim predstavnicima koji podižu svijest o situaciji migranata / izbjeglica / tražitelja azila, a istovremeno im omogućavaju da traže svoja zakonska prava.
- Uključenost izbjeglica u obrazovanje ostalih izbjeglica.

a ne uzimati novac od vlade.

[tražitelji azila i izbjeglice, Eritreja, Slovenija]

Prošle godine (2017) pohađao sam trening za poduzetnike, gdje sam počeo razmišljati o svojim vještinama i naučio kako otvoriti tvrtku ... problem je uvijek ... novac.
[tražitelji azila i izbjeglice, Nigerija, Italija]

Da bi se olakšala integracija moraju postojati istinite informacije o zemlji i narodu.
[tražitelji azila i izbjeglice, Eritreja, Portugal]

Imam dobar primjer kako se civilno društvo može pobrinuti za nas. Kad smo stigli ovdje, moja supruga još nije bila završila sa studiranjem. Dvije obitelji počele su je podržavati kako bi joj omogućile da završi studij. Diplomirala je na sveučilištu u Veneciji.
[tražitelji azila i izbjeglice, Ruanda, Italija]

Ja sam košarkaš. Našao sam tim i počeo sam igrati s njima. Košarkaški tim bio mi je jako važan u pronalaženju prijatelja, a pomoglo mi je i oko učenja jezika.
[tražitelji azila i izbjeglice, Senegal, Italija]

Preporuke pružatelja usluga

Što pružatelji usluga preporučuju - što je važno adresirati u procesu integracije tražitelja azila i izbjeglica?

- Omogućiti više, bolje i prikladnije jezične tečajeve, usluge prevođenja i kulturnog posredovanja.
- Poboljšati pristup i izradu materijala za online jezične tečajeve.
- Omogućiti pravo na rad tražiteljima azila čim zatraže međunarodnu zaštitu.
- Omogućiti ponovno ujedinjenje obitelji u ranjoj fazi postupka traženja azila kako bi se spriječila izolacija i usamljenost.
- Stvoriti ili povećati potporu zapošljavanju izbjeglica, poduzetničkim inicijativama i pokretanju poduzeća.
- Pružiti tražiteljima azila i izbjeglicama ažurirane i točne informacije o zapošljavanju, tržištu rada i korporativnoj kulturi u zemljama domaćinima.
- Uzimati u obzir zdravstvene probleme s kojima se tražitelji azila i izbjeglice suočavaju po dolasku.
- Osigurati materijale o zdravstvenoj skrbi prevedene na nekoliko jezika.
- Proširiti stambenu potporu i razlikovati finansijske potpore u skladu s gradom / regijom, jer troškovi stanovanja značajno variraju unutar zemalja. Osigurati da je pristup vodi i struji dostupan u smještaju tražitelja azila i izbjeglica
- Proširenje kategorija poslova dostupnih tražiteljima azila i izbjeglicama
- Olakšati tražiteljima azila i izbjeglicama korištenje lokalnog prijevoza.
- Informirati, senzibilizirati i ospozobiti pružatelje usluga, javne službenike, nastavnike o pravima i specifičnostima potreba tražitelja azila i izbjeglica.

Migrante treba gledati kao resurs, a ne kao problem.
[pružatelj usluga, Italija]

Definitivno je dobra kombinacija javno priznatih jezičnih tečajeva s neformalnim oblicima učenja.
[Predstavnik za upravljanje migracijama i integracijske usluge, Slovenija]

Moramo stvoriti društvo prihvaćanja i suosjećanja.
[pružatelj usluga, Cipar]

Percepcija je da oni samo žele naše poslove, ali činjenica je da mogu doprinijeti našem društvu na toliko mnogo načina i trebali bismo to još više isticati.
[predstavnik međunarodne organizacije, Hrvatska]

Vrlo je važno da profesionalci i akteri koji rade na dobrodošlici rade u timu.
[pružatelj usluga, Italija]

Mislim da bi trebala biti provedena jača suradnja između javnog i privatnog

PANDPAS IZVJEŠĆE O ISTRAŽIVANJU

- Razviti koordinaciju različitih sudionika u obrazovanju, zdravstvu, pravosuđu, socijalnom sustavu i drugima.
- Povećati mogućnosti u pogledu učenja, strukovnog, formalnog i neformalnog obrazovanja.
- Povećati podršku majkama, tražiteljicama azila i izbjeglicama
- Promicati aktivnosti u kojima sudjeluju i tražitelji azila i izbjeglice i lokalno stanovništvo. Tražitelje azila i izbjeglice treba podržati i poticati na sudjelovanje u događanjima s lokalcima,
- Informirati i senzibilizirati širu javnost.
- Organizirati obuku i obrazovne programe s tumačima i kulturnim posrednicima za izbjeglice zainteresirane za takve projekte.
- Evaluirati kvalitetu integracijskog rada koje provode institucije. Za praćenje i učenje iz prethodnih pogrešaka: rezultate i ishode iz svih praksi, projekata, programa, inicijativa i aktivnosti treba stalno pregledavati i evaluirati kako bi se poboljšali.
- Poboljšati reakcije na suvremene migracijske pojave, povećanjem fleksibilnosti praksi i načela primanja ljudi, kako bi se suočili s izazovima koje donose neprestane društvene promjene.
- Promicati volontiranje kako bi se adresirala izolacija i usamljenosti izbjeglica i tražitelja azila.
- EU bi se trebala čvrsto zauzeti za zaustavljanje progona i nasilja u zemljama podrijetla tražitelja azila i izbjeglica.

sektora kako bi se potpuno promjenio sustav zapošljavanja. Ova promjena je poželjna ne samo u vezi s migrantima, već i sa svim osobama bez posla.
[pružatelj usluga, Italija]

Ako je odgovornost prebačena na neku instituciju, to je zato što ta institucija ima sposobnost da određenu osobu vodi prema novom životu. A što je novi život? To znači da osoba postaje autonomna. Dakle, ako institucija nije bila u mogućnosti to učiniti s jednom osobom, nije mogla to učiniti ni s dvije osobe ni s tri osobe, ali to i dalje pokušava, tada znamo da bi trebala ili morala prestatipokušavati.
[predstavnik nevladinih organizacija i civilnog društva, Portugal]

Preporuke lokalnih građana

Što lokalci preporučuju – što je bitno adresirati u procesu integracije tražitelja azila i izbjeglica?

- Osigurati jezične tečajeve.
- Pružiti jezičnu podršku djeci u školi.
- Zaposliti više profesionalaca koji će ispunjavati potrebe tražitelja azila i izbjeglica.
- Omogućiti pristup tržištu rada što je prije moguće.
- Tražitelji azila trebali bi znati svoja prava i osjećati se ohrabrenima da se žale nadležnim vlastima ako se njihovi poslodavci prema njima ne odnose pošteno.
- Promicati i podržavati inicijative za samozapošljavanje i poduzetničke inicijative za tražitelja azila i izbjeglice
- Dati poticaje za zapošljavanje tražitelja azila i izbjeglica
- Olakšati i prepoznati važnost uzajamnog razumijevanja i prilagođavanja, kako kultura domaćina, tako i kultura tražitelja azila i izbjeglica.
- Senzibilizirati, educirati i informirati poslodavce u privatnom sektoru.
- Podržavati stanovanje u zajednici: u blizini obitelji i u blizini ljudi sa sličnim porijekлом, da se izbjegne izolacija; ali izbjegavajući segregaciju i getoizaciju.
- Obnoviti i opremiti napuštene zgrade kako bi se tražiteljima azila i izbjeglicama osigurao stambeni prostor.
- Omogućiti besplatan pristup umjetničkim i kulturnim aktivnostima tražiteljima azila i izbjeglicama
- Istražiti očekivanja i ambicije tražitelja azila.
- Organizirati javne rasprave, izložbe, kulturne i sportske aktivnosti.
- Uključiti sadržaje o poštovanju, toleranciji i različitosti u školski sustav.
- Podizati svijest o izbjeglicama (primarno putem medija).
- Biti u proaktivnoj interakciji: stvarati situacije, aktivnosti i programe obostranog sudjelovanja (tražitelji azila i izbjeglice i lokalno stanovništvo).
- Građani mogu organizirati grupe podrške.

Općine bi trebale organizirati kulturne događaje s ciljem promicanja znanja o izbjeglicama.
[građanin, Italija]

Misljam da prije ulaganja ... Mislim da bi trebali napraviti istraživanje, procjenu ljudi koji dolaze i pokušati razumjeti (...) koja su njihova očekivanja, kakve su njihove želje, kakvi su njihovi snovi, kamo žele ići, gdje se zamišljaju za 10 godina, ako žele ostati ovdje ...
Ako ne ispunimo očekivanja ljudi, ne vrijedi intervenirati, jer ćemo samo trošiti novac ... Moramo znati koja su očekivanja.
[građanin, Portugal]

Svi bismo se trebali odnositi jedni prema drugima s poštovanjem.
[građanin, Cipar]

Trebamo imati sveobuhvatniji pregled svih ranjivih skupina, ne samo migranata i izbjeglica. Trebamo zajedno tretirati sve ranjive skupine. Ako neki društveni problem stiže u Sloveniju odnekud, to postaje i naš društveni problem.
[građanin, Slovenija]

PANDPAS IZVJEŠĆE O ISTRAŽIVANJU

Glas izbjeglica treba biti
vidljiviji.

[građanin, Italija]

S tražiteljima azila i
izbjeglicama treba
postupati pravedno.
[građanin, Cipar]